

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

3. Terræ vani cultores.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

Psal. 112. 3.

II.

2. Reg. 2. 8.

Psal. 49. 12.

Psal. 113. 15.

Eccl. 5. 1.

Eccl. 5. 8.

Psal. 8. 2.

Psal. 47. 5.

Psal. 56. 6.

Psal. 65. 1.

Prou. 3. 19.

Isa. 49. 13.

Dan. 3. 74.

Apud Athen.

lib. 4. Dipno-

soph. Victor.

5. Var. c. 20.

III.

longēque maius excitat sapientissima DEI bonitas; vnde plurimum est a solis ortu vsque ad occasum, laudabile nomen Domini.

Agmen ducat Anna cantatrix, quæ terram, cum fundamentis suis, & à Domino, & Domini esse, præclara illa Oda prædicauit: *Domini sunt cardines terre, & posuit super eos orbem.* Et quamquam hoc præclarum opus artificis est, tamen id quodammodo cum homine diuisit. Nam idem, qui dicit, *meus est orbis terra, & quæ fecit calum & terram,* etsi vbique est, neque vllò excludi loco potest, tamen terram videtur potius fecisse in hominum habitationem. Quocirca mox subiungitur: *Calum cali Domino; terram autem dedit filijs hominum.* Illis enim necessaria est, illis data est ad vtilitatem; illis ad amœnitatem. Inde, ex humili statione, in alto venerari debent diuinam maiestatem. Qua de caussa Ecclesiastes ait: *Deus in calo, & tu super terram: idcirco sint pauci sermō tui.* Quæ enim in alto habitat, videt omnia, quæ infra se fiunt; & que ita è calo exsplendescit, vt ostendat, se neque terris deesse. Quamobrem idem Ecclesiastes ait: *Vniuersa terra rex imperat seruienti.* Hinc illæ à rege laudes: *Domine Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! Laus tua in fines terra. Et in omni terra gloria tua. Iubilate Deo omnis terra.* Ita ad citharam parens. Filij eius autem vox est: *Dominus sapientia fundauit terram.* Et Isaias: *Laudate cali, & exulta terra, jubilate montes laudem.* Et tres pueri: *Benedicat terra Dominum: laudet, & superexaltet eum in secula. Benedicite montes & colles Domino: laudate & superexaltet eum in secula.* Atque, vt sexcenta talia prætermittam, quanti terram facit Menander, in Nauclero, in hunc modum loquens?

*O charissima terra mater, quàm mortalibus
Mente non captis admodum veneranda es possessio?
Itaq, fundum a patre relictum si quis adeptus
Abliquiſt, eum par est ad extremum vsq, vitæ nauigare,
Ac terra nunquam insistere, vt sentiat,
Cui bono à maioribus accepto non pepercerit.*

Sed facis fuit hætenus progredi. Vtteriùs progressi ceciderunt, in terram colliſi. Stetissent, si terram coluissent, more colonorum, inquam, stiuâ eam, non arâ coluissent. Nam tanti, apud eos, Tellus fuit, vt, siderum & cælestis patriæ oblit, eam adorarent.

Terram

Terram quidam è vobis, ait Arnobius, quòd cunctis sufficiat ani-
 mantibus victum, matrem esse dixerunt magnam. Eandem hanc alij,
 quòd salutarium seminum frugem gerat, Cerecem esse pronuntiant.
 Nonnulli autem Vestam, quòd in mundo stet sola, ceteris eius partibus
 mobilitate in perpetua constitutis. Quod si ratione profertur & asse-
 neratur certa, trina pariter numina, vobis interpretibus, nulla sunt:
 non Ceres, non Vesta deorum esse computabuntur in fastis; non ipsa de-
 nique mater deum, quam Nigidius autumat matrimonium tenuisse
 Saturni, dearecte poterit nuncupari: siquidem unius terra hac sunt
 omnia nomina, & his sola pradicacionibus indicatur. In terra, & cum
 terra inulea atque præclara beneficia accipimus, sed dator est
 DEVS, non DEA, quæ nulla est; neque summum illud & sublime
 bonum in terris est quærendum; quia quidquid terra propinat,
 caducum est; cuius bonis vti, non frui debemus, qui nati sumus, vt
 diuinitate fruamur. Hæc via est, quam Philosophi querunt, ait La-
 ctantius, sed ideo non inueniunt, quia in terra potius, vbi apparere
 non potest, querunt. Quos sequuntur homines terreni, hoc est,
 terram cælo præferentes; qui in fluxa hæc inhiant, more bestia-
 rum. Quibus terra scandalum est, dum scabellum esse deberet;
 aut fulcrum: quo ad cælum scandunt, quicumque hominem carne
 non metiuntur. Pulchra homini ante oculos posuit DEVS, vt, ijs
 in victimam oblati, pulchriora mereretur adipisci. Qui si deli-
 catus magis ac tener in hac vita fuerit, quam ratio eius exposcit; si,
 virtute contempta, desiderijs se carnis addixerit, cadet & premetur in
 terram; ait Christianus Cicero. Sin autem (vt debet) statum suum,
 quem rectum recte sortitus est, & prompte constanterque defenderit;
 si terra, quam calcare ac vincere debet, non seruerit, vitam merebitur
 sempiternam.

Arnob. lib. 3.
 contr. Gent.

Lactant. li. 6.
 Instit. cap. 8.

Idem La-
 ctant. de
 opific. Dei.
 cap. 20

IV.

Hac ipsa de causa, loco infimo, creata est terra, vt quamuis
 utilis, quamuis coloribus picta, quamuis auro argentoque præ-
 ciosa, tamen, etiam in animo nostro, infimum locum obtineret.
 In compendio dicam. æstimanda est, non adoranda. Vt æstime-
 tur, multa exhibet emolumenta; plurima tamen etiam metuenda,
 ne cælo anteferatur: vt adeo, illa ipsa, quæ in ea metuuntur,
 feruiant ad nostram vtilitatem. Sed, ne Conditori ingrati simus,
 vel obiter expendamus ea, quæ indidem Sanctos in Dei laudes
 rapue-

S

rapue-